

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na interpelację nr 5609 posała Krzysztofa Piątkowskiego z 29 października 2024 roku w sprawie przywrócenia praw emerytalnych dla tancerzy, odebranych w 2008 r., uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego (dalej: MKiDN) zgadza się z tezą, że wykonywanie zawodu tancerza do osiągnięcia standardowego wieku emerytalnego jest niemożliwe fizycznie oraz nieadekwatne do specyfiki tej profesji.

Bez wątplenia zawód tancerza jest wysoce kontuzyjną profesją. Aby zdobyć kwalifikacje, tancerze są poddani ciągłej ekspozycji zawodowej już w trakcie całego cyklu kształcenia (od siódmego do dziewiętnastego roku życia włącznie). Należy dodać, że proces kształtowania się szkieletowego układu kostno-mięśniowego kończy się około dwudziestego pierwszego roku życia, a przeciążenia tych układów występują przez cały czas nauki i uprawiania zawodu artysty tancerza. Nierzadko absolwenci szkół baletowych rozpoczynają swoją pracę zawodową z wielokrotnymi urazami, które pogłębiają się i odnawiają w czasie intensywnego wykonywania zawodu.

Pierwszym krokiem w kierunku zmiany przywilejów tancerzy była ustawa z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. 1998 nr 162 poz. 1118), która prawo do tzw. emerytur artystycznych przyznała tylko tancerzom urodzonym przed 1949 rokiem. W ww. ustawie po raz pierwszy pojawiła się też kwestia emerytur pomostowych dla osób pracujących w „szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze”, która miała być uregulowana odrębną ustawą. Do tego czasu trwał okres przejściowy, w którym tancerze przechodzili na emerytury według starych zasad. W wyniku ustawy o emeryturach pomostowych 19 grudnia 2008 roku (Dz. U. 2008 nr 237 poz. 1656) tancerze znaleźli się na liście grup zawodowych wykonujących pracę w szczególnych warunkach i w związku z tym uprawnionych do otrzymania emerytur pomostowych. Prawo do takiej emerytury mają tancerze spełniający określone warunki (m.in. wiek – dla kobiet 55, dla mężczyzn 60 lat). W chwili obecnej pozostali tancerze przechodzą na emeryturę na ogólnych zasadach.

Niewątpliwie tancerzom, podobnie jak innym artystom, powinien przysługiwać status uregulowany na mocy ustawy. Sytuację życiową wielu osób, które wykonują zawody artystyczne, cechuje niepewność, brak stabilności oraz trwałych podstaw bytu przy wysoce zmiennych, nierzadko niewystarczających i nieregularnych dochodach. Podobnie nieprzewidywalne są często zasady i warunki zatrudnienia, nieformalne, atypowe warunki kontraktów i wynikających z nich stosunków prawnych, wzajemnych praw i obowiązków.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

Równie częsty jest brak ochrony i kontroli warunków bezpieczeństwa i higieny pracy artystów. Wszystko to sprawia, że odpowiednie unormowanie i zagwarantowanie statusu artysty ma ogromne znaczenie dla zapewnienia ciągłości i optymalnych warunków wykonywania zawodów artystycznych. Obecne dążenie do zwiększania „elastyczności zatrudnienia” i mobilności stwarza coraz większe zagrożenia warunków pracy i warunków życiowych artystów wykonawców.

W pracy zawodowej tancerza znaczenie mają nie tylko warunki emerytalne i socjalne, ale przede wszystkim choroby zawodowe, jakie wiążą się z wykonywaniem pracy artystycznej. Niestety, schorzenia zdrowotne, z jakimi borykają się tancerze, a będące wynikiem ich pracy, wciąż nie figurują w wykazie chorób zawodowych Zakładu Ubezpieczeń Społecznych. Zawód tancerza jest pracą wykonywaną w szczególnych warunkach, która powinna być dodatkowo chroniona. Dla stabilności bytu tancerza specjalizacja ta powinna być objęta ubezpieczeniem społecznym, jak również pożądane jest wpisanie chorób, z jakimi borykają się tancerze, a które są wynikiem ich pracy, na listę chorób zawodowych. Powyżej wskazane fakty i problemy są znane i ważne dla MKiDN. Należy podkreślić, że resort kultury w swoich pracach dąży do zoptymalizowania i wypracowania rozwiązań korzystnych dla sytuacji emerytalnej zawodowych tancerzy.

Ad 2 i 3.

Przedmiotowa sprawa jest znana i ważna dla MKiDN. Należy zauważyć, że w polskim prawie funkcjonuje *emerytura pomostowa* oraz *wcześniejsza emerytura*. Resort kultury ma świadomość problemów, jakie pojawiły się w efekcie zmian w ustawie z 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. od 2009 roku podniesiono wiek emerytalny, zmiany dotknęły wówczas również artystów tancerzy. MKiDN nie pozostaje głuche na głosy środowiska tańca, dążąc do spełnienia oczekiwań i realizując działania, które umożliwią artystom tancerzom godne funkcjonowanie w społeczeństwie po zakończeniu kariery scenicznej. Ponadto resort kultury od początku wsłuchuje się w apele wystosowywane w przedmiotowej sprawie przez m.in. Ogólnopolski Związek Zawodowy Artystów Tancerzy oraz KSPIA NSZZ „Solidarność” i na nie reaguje. Zgłaszane przez organizacje postulaty dotyczące sytuacji polskiego baletu i praw emerytalnych tancerzy zawodowych były niejednokrotnie podejmowane podczas posiedzeń Rady ds. Instytucji Artystycznych oraz dyskutowane w MKiDN.

Ustawa z 19 grudnia 2008 roku o emeryturach pomostowych została znowelizowana w lipcu 2023 roku na mocy ustawy z 28 lipca 2023 roku o zmianie ustawy o emeryturach pomostowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. 2023 poz. 1667). W załączniku nr 1 do ww. ustawy o tzw. pomostówkach znajduje się „Wykaz prac w szczególnych warunkach”, poz. 37 wskazuje na: „Prace tancerzy zawodowych związane z bardzo ciężkim wysiłkiem fizycznym”. Jednocześnie pragniemy zauważyć, że MKiDN zaproponowało rozszerzenie uprawnień emerytalnych niektórych zawodów artystycznych poprzez nadanie statusu pracy w szczególnych warunkach zawodom scenicznym wymagającym bardzo dużej wydolności oddechowej lub koordynacji i sprawności ruchowej oraz przyznanie niektórym grupom artystów prawa do emerytur pomostowych, a w pewnych przypadkach obniżenie wieku wymaganego do otrzymania tego świadczenia. Proponowana przez MKiDN poprawka do nowelizacji ustawy o emeryturach pomostowych zakładała m.in. umożliwienie przejścia na emeryturę pomostową tancerzom zawodowym, którzy osiągnęli wiek co najmniej 40 lat dla kobiet i co najmniej 45 lat dla mężczyzn.

Zabezpieczenie emerytalne artystów tancerzy jest jednym z ważniejszych tematów do realizacji przez resort kultury. Z uwagi jednak na toczące się obecnie prace legislacyjne nad projektem ustawy o zabezpieczeniu społecznym artystów zawodowych sprawa zabezpieczenia emerytalnego dla zawodowych tancerzy będzie podejmowana

w późniejszym terminie. W przedmiotowym zakresie niezbędna będzie współpraca resortu kultury z Ministerstwem Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej.

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

PODSEKRETARZ STANU

Andrzej Wyrobiec